

Karttunen Mari
1(5)

5.9.2024

TVK:n oikeustapauskommentari 5.9.2024

Vakuutusoikeus

Diaarinumero 1491:2023 (L)

Antopäivä 11.6.2024

Lapsen harrastukseen vieni ei ollut korvaussuojan piiriin kuuluva työmatkapoikkeama

Tiivistelmä

A oli kaatunut liikuntakeskuksen pihalla, kun hän oli matkalla töistä kotiin vienyt lapsensa harrastukseen. Vaikka poikkeama oli matkallisesti ja ajallisesti vähäinen, kyseessä ei poikkeaman syystä johtuen katsottu olevan työtapaturma- ja ammattitautilain (jäljempänä myös TyTAL) 23 §:n kohdassa 1 tarkoitettu korvaussuojan piiriin kuuluva työmatkapoikkeama.

Vakuutusoikeuden ratkaisu

Vakuutusoikeus katsoi ottaen huomioon kulkuyhteydet ja A:n käyttämä kulkuväline, että kysymyksessä olevaa poikkeamista voitiin pitää sekä matkallisesti että ajallisesti vähäisenä siten, ettei kysymys ollut huomattavasta poikkeamasta tai erillisestä matkasta. Poikkeamisen syytä eli lapsen viemistä harrastukseen ei vakuutusoikeuden arvion mukaan voitu kuitenkaan laissa tarkoitettulla tavalla rinnastaa lasten päivähoitoon vientiin, sieltä noutoon tai ruokakaupassa käyntiin. Poikkeamisen aikana sattunut vahinkotapahtuma ei siten kuulunut korvaussuojan piiriin.

Lainkohdat

Työtapaturma- ja ammattitautilaki 15 § 1 momentti ja 23 § 1 kohta

Karttunen Mari
2(5)

5.9.2024

TVK:n kommentari

Asiassa oli kyse korvaussuojan piiriin kuuluvan työmatkapoikkeaman kriteerien arvioinnista. Vakuutusoikeuden ratkaisuselosteesta käy hyvin ilmi se, että korvaussuojan piiriin kuuluvan poikkeaman tulee täyttää kaksi kriteeriä. Sen tulee ensinnäkin olla vähäinen. Vähäisyyden arvioinnissa otetaan huomioon sekä poikkeaman ajallinen että matkallinen vähäisyys. Toiseksi poikkeaman täytyy olla tarkoituksensa puolesta sallittu. Vähäinenkin poikkeama kuuluu korvaussuojan piiriin vain, jos se tehdään lasten päivähoidon, ruokakaupassa käynnin tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi (TyTAL 23 § kohta 1). Kun edes toinen kriteereistä jää täyttymättä, ei poikkeama kuulu korvaussuojan piiriin, eikä poikkeaman aikana sattunutta tapaturmaa voida korvata. Tarkastelen seuraavaksi sitä, miten vakuutusoikeus oli ratkaisussaan arvioinut yhtäältä poikkeaman vähäisyyttä ja toisaalta sen syyn rinnastumista säännöksessä mainittuihin poikkeamissiihin.

Vakuutusoikeus oli asiassa katsonut poikkeaman ajallisesti ja matkallisesti vähäiseksi. Ratkaisuselosteesta ei käy ilmi, kuinka paljon poikkeama on matkallisesti tai ajallisesti pidentänyt vakuutetun tavanomaista työpaikan ja asunnon välistä matkaa. Vakuutusoikeus on aiemmin ratkaisussaan [VakO 21262:2021 \(L\)](#) katsonut poikkeaman ajallisesti huomattavaksi, kun poikkeama on noin kaksinkertaistanut työmatkaan tavanomaisesti kuluvan ajan. Tällöin kyseessä ei enää katsottu lainkaan olevan TyTAL 23 §:n kohdassa 1 tarkoitettu asunnon ja työpaikan välinen matka, vaan korvaussuojan piiriin kuulumaton erillinen matka työpaikalta poikkeamiskohteeseen.

Nyt julkaistun ratkaisuselosteen perusteella poikkeaman vähäisyyttä arvioitaessa on otettu huomioon kulkuyhteydet ja vakuutetun käyttämä kulkuväline. Näiden seikkojen merkitystä ei avata ratkaisuselosteessa tarkemmin. TyTAL 23 §:n kohdan 1 esitöiden mukaan säännöksessä tarkoitettulla tavanomaisella työmatkalla ei välttämättä tarkoiteta lyhintä asunnon ja työpaikan välistä reittiä. Tavanomaiseksi katsotaan sellainen asunnon ja työpaikan välinen reitti, jonka käyttäminen on perusteltua ottaen huomioon mm. kulkuyhteydet, kulkuväline, liikenneolosuhteet sekä matkan pituus ja siihen käytettävä aika. (Ks. [HE 277/2014 vp](#), s. 79).

Karttunen Mari

5.9.2024

3(5)

Korvauskäytännössä poikkeaman ajallista ja matkallista vähäisyyttä onkin arvioitu suhteessa matka-aikaan, joka työmatkaan vahingoittuneen käyttämällä kulkuvälineellä kuluu ja reittiin, jonka käyttäminen on mm. käytetty kulkuväline huomioon ottaen perusteltua. Edellytyksenä on toki ollut se, että matka on ollut katsottavissa säännöksessä edellytetysti tavanomaiseksi. Vähäisyyttä ei siis ole arvioitu suhteessa lyhimpään työmatkareittiin tai aikaan, joka työmatkaan nopeimmalla käytettävissä olevalla kulkuvälineellä kuluisi. Vakuutusosoikeuden viittaus kulkuyhteyksiin ja käytettyyn kulkuvälineeseen voi viitata siihen, että myös vakuutusosoikeus on arvioinut poikkeaman vähäisyyttä vastaavalla tavalla.

Poikkeaman syyn osalta vakuutusosoikeus katsoi, ettei lapsen harrastukseen vieminen rinnastunut lasten päivähoitoon vientiin, sieltä noutoon tai ruokakaupassa käyntiin. TyTAL 23 §:n kohdassa 1 ei itsessään aseteta kriteerejä sille, milloin poikkeaman syyn voidaan katsoa rinnastuvan säännöksessä mainittuihin selvästi korvaussuojan piiriin kuuluviin poikkeamissiihin. Myös säännöksen esityöt jättävät arvioinnille väljyyttä: esitöiden mukaan säännöksessä mainitulla muulla syyllä tarkoitettaisiin esimerkiksi lapsen vientiä ja noutoa koulusta, poikkeamista tavanomaisen työmatkareitin varrella olevalle huoltoasemalle auton tankkaamiseksi tai auton vientiä työmatkareitin varrella olevaan korjaamoon ([HE 277/2014 vp](#), s. 79).

Vakuutusosoikeus on jo aiemmin julkaissut ratkaisuja liittyen poikkeaman syyn arviointiin. Ratkaisussaan [VakO 2306:2019](#) vakuutusosoikeus katsoi, ettei kirjeen vieminen ruokakaupan yhteydessä toimineeseen asiamiespostiin ollut korvaussuojan piiriin kuuluva poikkeama. Arvioidessaan poikkeaman syyn rinnastumista TyTAL 23 §:n kohdassa 1 mainittuihin poikkeamissiihin vakuutusosoikeus oli tällöin ottanut huomioon seuraavia tekijöitä: toiminnan toistuminen säännöllisesti, toiminnan ajallinen sidos työmatkaan ja se, onko toiminta työmatkan tekemisen jonkin asteisena edellytyksenä. Vakuutusosoikeus katsoi, ettei postissa asioiminen ollut säännöllisesti toistuvaa toimintaa, kuten ruokakaupassa käyminen, eikä myöskään työmatkaan ajallisesti sidoksissa olevaa tai työmatkan jonkin asteisena

Karttunen Mari

5.9.2024

4(5)

edellytyksenä olevaa toimintaa, kuten lapsen vienti ja nouto koulusta tai auton tankkaaminen.

Ratkaisussaan [VakO 21070:2021 \(L\)](#) vakuutusoikeus taas katsoi poikkeaman rinnastuvan syynsä puolesta TyTAL 23 §:n kohdassa 1 mainittuihin syihin. Tapauksessa poikkeaman syynä oli postin hakeminen postilaatikolta. Ratkaisuselosteen perusteella painoarvoa oli annettu toiminnan säännöllisyydelle ja toistumiselle lähes päivittäin sekä sille, että toiminnan katsottiin olevan ajallisesti usein työmatkaan liittyvää eli tavanomaista. Poikkeaman syy katsottiin säännöksessä mainittuihin syihin rinnastuvaksi, vaikkei toiminta ollutkaan työmatkan tekemisen edellytyksenä.

Nyt julkaisemassaan ratkaisuselosteessa vakuutusoikeus ei ole eritellyt sitä, miksei se katsonut lapsen harrastukseen viennin rinnastuvan syynä TyTAL 23 §:n 1 kohdassa mainittuihin poikkeamissyihin. Aiempien ratkaisujen perusteella korvaussuojan piiriin kuulumisen edellyttää poikkeaman syynä olevan toiminnan säännöllisyyttä ja jonkinlaista yleistä ajallista liitääntä työmatkaan eli sitä, että toimintaa tavanomaisesti suoritetaan työmatkan yhteydessä. Nämä kriteerit koskevat ainakin poikkeamia, joiden syy ei ole jonkin asteisena edellytyksenä työmatkan tekemiselle.

Ratkaisuselosteessa ei mainita, miten usein vakuutettu vei lapsensa harrastukseen. Lapsen harrastukseen vieminen on todennäköisesti vähintään viikoittain toistuvaa toimintaa, ja ainakin tässä tapauksessa myös ajallisessa yhteydessä työmatkan tekemiseen. Tästä huolimatta poikkeamaa ei katsottu korvaussuojan piiriin kuuluvaksi. Vakuutusoikeuden arvioon on voinut vaikuttaa se, että harrastustoiminta on vapaaehtoista toisin kuin esimerkiksi koulunkäynti, harrastusten ajankohdat ja ajallinen liitääntä työmatkaan voivat yleisellä tasolla vaihdella paljonkin, eikä lapsen harrastaminen ole edellytyksenä vanhemman työssäkäynnille, toisin kuin esimerkiksi pienen lapsen päivähoito vanhemman työaikana.

Vakuutusoikeuden ratkaisun tarkempien perusteluiden julkaiseminen auttaisi siitä johdettavien tulkintalinjalinjausten tekemistä ja soveltamista korvaustoiminnassa. Myös

Karttunen Mari

5.9.2024

5(5)

vakuutusoikeuden aiemmat julkaistut ratkaisut huomioon ottaen vakuutusoikeus joka tapauksessa arvioi TyTAL 23 §:n kohdassa 1 tarkoitettua säännöksessä mainittuihin poikkeamissyyhin rinnastuvaa syytä suppeasti. Vaikuttaa siltä, ettei vähäistäkään poikkeamaa katsota korvaussuojan piiriin kuuluvaksi ainakaan, ellei poikkeaman syynä oleva toiminta ole työmatkan tekemisen edellytyksenä tai ellei kyse ole säännöllisestä ja myös yleisesti työmatkaan ajallisesti liittyvästä toiminnasta. Julkaistujen ratkaisujen perusteella jää tosin avoimeksi, millaista säännöllisyyttä poikkeaman syynä olevalta toiminnalta edellytetään. Toiminnan päivittäisyyttä tuskin voidaan edellyttää, kun korvaussuojan piiriin kuuluvaksi mainitaan itse säännöksessäkin ruokakaupassa käynti, joka harvoin on päivittäistä.

Vakuutusoikeuden käyttämiä arviointikriteerejä TyTAL 23 §:n kohdan 1 esitöissä mainittuihin sallittuihin poikkeamissyyhin verrattaessa voi arviointikriteeristöä myös haastaa: esimerkiksi esitöiden mukaan sallituksi poikkeamaksi katsottava auton vienti työmatkareitin varrella olevaan korjaamoon ei ole säännöllistä tai ajallisesti työmatkaan sidoksissa olevaa toimintaa. Kyse ei todennäköisesti ole myöskään työmatkan tekemisen edellytyksenä olevasta toiminnasta, kun auto on vielä ajokelpoinen.

Vakuutusoikeuden aiemmista ratkaisuista ilmi käyvät arviointikriteerit eivät perustu suoraan sääntelyyn, vaan vakuutusoikeuden tulkintaan siitä, millaisin edellytyksin poikkeaman syy voidaan rinnastaa säännöksessä mainittuihin, korvaussuojan piiriin selvästi kuuluviin poikkeamiin. Kun säännökset itsessään jättävät tulkinnanvaraa, on oikeuskäytännöllä merkittävä säännösten tulkintaa ja soveltamista ohjaava vaikutus. Vakuutusoikeuden työmatkapoikkeamien syihin liittyvistä julkaistuista ratkaisuista alkaa jo muodostua tulkintaa ohjaavaa linjaa.

Asiasanat

työmatka; asunnon ja työpaikan välinen matka; vähäinen poikkeama

Tämä dokumentti on julkaistu TVK:n Työtaturmatieto -palvelussa (tyotaturmatieto.fi)